

SPISY

vydávané českou sekci diec.
komitétu v Česk. Budějovicích.
(Vycházejí ročně 4 čísla ve lhůtách lbovol.)

Roč. I.

Čís. 4.

Šest jubilejí v roce 1908.

Napsal Dr. K. Slavík.

Farář lidumil.

Napsala Grossmannová Brodská.

S 2 obrázky.

Vydavatel a zodpov. red. Dr. K. Slavík.

Cena 20 h, poštou 25 h.

1908

Nákladem české sekce diecévního
komitétu v Českých Budějovicích.

Česká sekce diecézního komitétu v Č. Budějovicích vydala na rok 1909 velký rodinný kalendář, nesoucí se v duchu strany katolického lidu, pod názvem

„VZKŘÍŠENÍ“.

„Vzkříšení“, kalendář katolického lidu česko-slovan-
ského, vyšel dne 1. září 1903 a obsahuje mimo ob-
vyklé články řadu článků z oboru politického, hospo-
dářského, sociálního, apologetického, zdravotního atd.
a úplný přehled důležitých politických událostí za po-
slední rok. Rovněž i část zábavná jest bohatě vy-
pravena. Řada krásných obrazů doplňuje zajímavý
a poučný obsah. Obálka jest vkusně upravena a
barevným obrazem, znázorňujícím vzkříšení Lazarovo,
ozdobena. Mimo to vložen jest do kalendáře barevný
obraz na křidovém papíře.

**Kalendář není podnikem jednotlivce, nýbrž podnikem
organizací a všechen možný výtěžek z kalendáře obrácen
bude opětně ve prospěch prací agitacních a organi-
sačních.**

Proto prosíme všechny, kteří zájem o rozvoj hnutí
katolického mají, aby podporovali podnik, účelům spo-
lečných snah ve všech směrech sloužící.

Kalendář „Vzkříšení“ má mimo část insertní
200 stran. Jest tedy větší než jiné kalendáře. **Cena
poštou 1 K franko.** Při odebrání nejméně 5 exempl.
dává se šestý nádavkem a porto se hradí.

**Prosíme, aby na kalendář „Vzkříšení“ bylo upo-
zorňováno a objednávky řízeny byly na: „Českou
sekcí diecézního komitétu“ v Č. Budějovicích.**

S křesťansko-sociálním pozdravem

v hluboké úctě

Česká sekce diecézního komitétu v Č. Budějovicích.

**Spisy vydávané českou sekcí diecesního
komitétu v Českých Budějovicích.**

(Vycházejí ročně 4 čísla ve lhůtách libovolných.)

Ročník I.

Číslo 4.

Šest jubilejí v roce 1908.

Napsal Dr. K. Slavík.

Farář lidumil.

Napsala Grossmannová-Brodská.

S 2 obrázky.

Cena 20 h, poštou 25 h.

Vydavatel a zodpov. redaktor Dr. K. Slavík.

1908

**Nákladem české sekce diecesního komitétu v Českých
Budějovicích.**

Rok 1908 byl velice památným pro k a t o l í k a, Č e c h a a R a k u š a n a.

Pro R a k u š a n a, neboť v něm slavil náš milovaný zeměpán, císař a král náš F r a n t i š e k J o s e f I. d i a m a n t o v é, t. j. 60 t i l e t é j u b i l e u m nastoupení trůnu. Národové rakouští chystali se oslaviti tuto neobvyklou událost, které málokterý vladař se dočkal, velikými a okázalými slavnostmi, na něž ochotni byli vynaložiti veliké obnosy. Císař však obrátil pozornost jejich — a v tom jeví se nejlépe dobrota jeho srdce — na jeden obor dobročinnosti, kam by soustřediti měli všechny své síly vysloveným přáním: „U č i ň t e n ě c o p r o d ě t k y!“ A národové i jednotlivci počali závoditi v darech ve prospěch chorých, chudých, opuštěných a osiřelých dětí. Není nám možno vypočítávati všechna ta věnování jubilejní, jež výrokem císařovým byla způsobena.

Pro velikou náklonnost císařovu k dětkám, povstala myšlenka uspořádati holdovací slavnost dětek císaři v jeho letním sídle S c h ö n b r u n n u. Ze všech škol vídeňských sešla se mládež vedená svými učiteli a vzdávala hold svému velikému příznivci, jenž, sotva zotaven po dlouhé nemoci, kochal se pohledem na zástupy dětek jemu vstříc jásajících. Císař přemožen pohnutím, učinil památný výrok: „Čím jsem starším, tím jsou mi dětky milejší.“ Šťastná mládež rakouská, jež tak velikého má příznivce, šťastní národové, již pod tak dobrotivým žezlem přebývají.

Bůh zachovej nám dlouho ještě našeho dobrého císaře a krále!

Císař a král F r a n t i š e k J o s e f narodil se 18. srpna 1830, vládu nastoupil v bouřlivém roce revolučním dne 2. prosince 1848, aby pevnou rukou zavedl pořádek ve staré říši Habsburské. Cestu k tomu ukázal svým heslem: „S p o j e n ý m i s i l a m i!“

To se mu také brzo podařilo, jak vítězstvím maršálka R a d e c k é h o nad zevním nepřítelem, králem sardin- ským, podporujícím vzbouřence ital- ské, tak nad vzbouřenci maďarskými, jež pomocí ruskou pokořil.

Císař a král František Josef I. jest p r v n í m k o n s t i t u č n í m p a - n o v n í k e m r a k o u s k ý m, jenž národům svým dopřál účasti na vládě říše, ano zavedením všeobecného, pří- mého práva volebního umožnil i nej- chudším občanům provozovati vliv na zákonodárství říše. On však staral se i o to, a b y v z d ě l a n o s t l i d u s e z v ý š i l a, dobře věda, že národu bez vzdělání i největší svo- boda a nejštědřejší výsady málo pro- spějí, an nedovede sama sebe řídit. Proto věnoval mezi jiným velikou péči i r o z v o j i š k o l s t v í, od škol nejvyšších až do nejnižších, určených pro útlou mládež. Též n á r o d č e - s k ý v plné míře účasten byl této péče císařovy, jenž častěji zavítal i mezi

věrné Čechy, jichž oddanost nejen ve službě státní, ale i na krvavých bojištích nejednou naučil se znáti a jí si vážiti. Příchod císaře a krále do Čech býval proto též vždy pro Čechy svátkem národním.

V posledních letech milovaný císař opět a opět pokoušel se obnoviti tak dlouho kýžený mír mezi národy říše své, zvláště v zemích koruny České. Dosud se mu to nepodařilo — vinou živlů, již míru žádného si nepřejí, již v panovačnosti své proti právu přirozenému nechtějí uznati rovnoprávnost a rovnocennost národů slovanských a zvláště českého. K é ž s t a ř i č k ý o t e c n á r o d a , c í s a ř a k r á l n á š , d o ž i j e s e j e š t ě t é r a d o s t i , a b y v i d ě l n á r o d y s v ě s e s k u p e n é v e s v o r n o s t i a l á s c e k o l e m t r ů n u s v ě h o a p r a c u j í c í d l e j e h o v z n e š e n ě h o h e s l a „ S p o j e n ý m i s i l a m i “ k u b l a h u s p o l e č n ě v l a s t i , v e l i k ě h o R a k o u s k a !

My Češi byli jsme a budeme vždy ochotni podati ruku k poctivému smíru a oblažiti tak poslední léta svého krále; jsme k tomu ochotni proto, že víme, že jen v silném Rakousku je naše záchrana.

Druhé jubileum, jež v r. 1908 jsme slavili, jest zlaté čili 50leté jubileum kněžství sv. Otce Pia X.

Týž narozen 2. června 1835, na kněze posvěcen 18. září r. 1858, za papeže zvolen 4. srpna 1903. Papež tento nám Čechům zvláště proto jest sympatickým, že pochází z rodu chudého, že dospěl z nejmenší důstojnosti kněžské až k nejvyšší: od kaplana a faráře až k úřadu biskupskému a papežskému. My víme, jakými díky povinni jsme těm prostým venkovským kněžím, kaplanům a farářům, kteří probouzeli národ náš z hlubokého spánku národního, kteří stáli u kolébky národního probuzení našeho. Podobně mezi lidem žil a působil ku blahu lidu nynější

Sv. Otec. On i při vysokém důstojenství svém zachoval si lásku k jednoduchosti a skromnosti, a i to činí nám jej tak blízkým a milým. On však — ač prostý kmet — rukou silnou třímá žezlo církve, okem pečlivým bdí nad spásou lidu svěřeného. Jeho heslo: „o b n o v i t i v š e c k o v K r i s t u“, po zvolení za papeže přijaté, stalo se mu pravidlem, dle něhož řídí své skutky a zavádí reformy v církvi k jejímu mocnému rozkvětu. Zvláště na srdci leží mu výchova a vzdělání mladých kněží, tisk, křesť. spolky a vyučování sv. náboženství, blaho pracujících tříd. Kéž Bůh dopřeje mu síly, a by reformní plány své provedl ku blahu národů! Vděčnost národů za tyto snahy projevila se poutěmi do Říma, bohatými dary věnovanými k jubileu papežskému. I z vlasti na ší poslány do Říma dary, zvl. rouch a potřeb kostelních, k oslavě jubilea Sv. Otce, jichž on v otcovské péči opět užívá k podpoře chudých

chrámů a zvl. missionářů. Z vlasti naší vypravena jest též jubilejní pout do Říma 5. října 1908. Pout tato znovu osvědčí lásku a příchyllost Čechů a Moravanů ke Sv. Stolicí, ona též potěší otcovské srdce Pia X. a ukáže též jeho lásku k národu českému.

Tak slavili v r. 1908 otec křesťanstva a otec národů rakouských svoje jubilea za jásotu svých věrných poddaných, mezi něž náležíme i my Čechové. Ale my, Čechové, radovali jsme se v roce 1908 ještě z jiných významných jubilejí. A to jest tisíciletá památka narození sv. Václava, knížete, patrona a dědice země České. Není sice určitě znám čas narození jeho, ale nejvážnější dějepisci kladou jej na r. 908. A my Čechové máme mnoho příčin, abychom rok tento oslavovali. On dal nám jednoho z největších a nejmoudřejších našich panovníků, kteří nehledali slávy své v krvavých bojích a výpravách válečných, nýbrž v tiché práci o blaho lidu, ve

skutcích tělesného a duchovního milosrdenství a hlavně v účinné snaze vštípidi lidu do srdce lásku k víře katolické a učiniti jej věrným synem církve katolické. A jen tato víra a příchynost k církvi mohla zachránit národ náš před zkázou a před utonutím v moři německém. Kde jsou ti mocní a bojovní národové, bydlící kdysi severně od vlasti naší na širých rovinách polabských? Zahynuli, ježto nechtěli poznati Krista a jeho spásonosné nauky, krajiny jimi kdysi obývané jmenují se velikým hřbitovem slovanským.

A národ náš nečetný, v sobě často nesvorný, vydaný v šanc příboji německému, uhájil svoji řeč i národnost, žije, kvete, prospívá: sílu k tomu dala mu víra Kristova a zásluhu o její štípení a utvrzení mají, vedle sv. věrozvěstů našich Cyrilla a Methoděje, babička a děd a rodiče sv. Václava a především on sám. A proto my tak rádi jmenujeme se národem svatováclavským. Za po-

sledních let vystoupili ovšem někteří povrchní spisovatelé s obžalobou proti sv. Václavu, že uzavřel mír s králem německým J i n d ř i c h e m I., jenž s velkým vojskem vytáhl proti Čechům, ale jejich bláhové obžaloby proti svatému našemu patronu vyvrátil již dávno náš veliký dějepisec P a l a c k ý. Praví o tom: „Není se čemu diviti, že vévoda tento, kterému rozšíření křesťanství a ustanovení pevných řádův církevních v zemi tak velice na srdci leželo, hledal především pokojného s tou říší obcování, která jediná mohla oné doby jemu k dosažení oučelů jeho nápomocna býti. Čechy, neměvší ještě vlastního biskupa, nemohly již odjinud než z Němec anebo z Italie skrze Němce, nabyti hlasatelův evangelia a tím spolu státi se oučastny všech dobrodiní novoeuropejské vzdělanosti. Patře na důležitost věci té, měl kníže Václav politickou nepodlehlost země své tím méně vážiti, čím větší čáku podávalo jemu jeho přilnutí k Němcům

i ohledem na obranu proti Maďarům. Protož také vždy pevně držel se J i n d ř i c h a I., nedav se v tom reptáním ani předních lechův ani vlastní rodiny své mýliti.“

„O náboženství dbal svatý Václav netoliko za příčinou pravé a zdravé politiky, ale i za puzením srdce a celé duše své. Dav ve všech městech stavěti kostely, ozdobil a nadal je hojně a povolal k nim kněží ze všech zemí křesťanských; na hradě pak Pražském položil základ ku kostelu sv. Víta, tam kde až podnes stolice a hlava všech církví českých stojí. Takž tu, dle slov staroslovanské legendy, „bez přítrže služba šla Bohu po všecky dni, jako i ve velikých národech, působením dobrého a spravedlivého panovníka Václava; i vložil Bůh milost takovou na knížete, že uměl knihy latinské jako dobrý biskup aneb kněz, a když vzal knihy slovanské, pročítával je naskrze bez ouhony. Netoliko pak, že knihy uměl, ale víru naplňoval: všem

ubohým pomáhaje, bídné krmil a odíval, vdovám a sirotkům ublížiti nedal, vězně a paroby prodávané, zvláště duchovního stavu na svobodu kupoval, pohostinným dobře činil, i lidi vše chudé i bohaté miloval a o ně se staral.“

„Václav pobožný a spravedlivý, utrpení konečně smrt za svou horlivost o náboženství, považován a vyhlášen jest od veškerého lidu hned po smrti své za mučedníka svatého. Dříve nežli věk minul, ano pokud ještě bratrobijce na trůnu seděl, roznesla se pověst o zázracích u hrobu jeho zběhlých až do dalekých zemí. Avšak Čechové sami ctili památku jeho co nejsvětěji; ano úcty k němu v jejich vlasti po celá staletí vždy přibývalo; národ vzýval ho jakožto „dědice země české“, jakožto předního přímluvce a orodovníka u Boha za všechny věrné Čechy; knížata i panovníci kladli obraz jeho na peníze, pečeti a korouhve své; množství chrámů i oltářů postaveno v čest jeho jména po všech krajích;

ano konečně vše, co národ náš jako své vlastní ve cti míti chtěl, to až podnes „svatováclavským“ nazývati obvykl. Takž samo jméno výtečného panovníka toho, jako před stoletími, ještě i nyní v millionech srdcí českých city a oumysly nábožné budití nepřestává.“

S v. V á c l a v e, d ě d i c i z e m ě
č e s k é, o r o d u j z a n á s s e s v.
p a t r o n y z e m ě Č e s k é!

I nástupcové sv. Václava na knížecím a královském trůnu českém starali se o utvrzení a rozkvět víry křesťanské v Čechách, nejlepší to základ pro blaho národa.

I rozkvetla víra křesťanská v Čechách v míře netušené a přinesla utěšené květy a plody svatosti mezi lidem i v samém rodě panujícím.

Z květů těch nejkrásnějším je blahoslavená Anežka Přemyslovna, dcera krále českého Přemysla Otakara I. Narodila se r. 1208, takže r. 1908 připadá 700letá památka jejího narození. Dle tehdejšího zvyku,

sotva 3letá, zasnoubena jest slezskému knížeti Boleslavovi a dána na vychování do ženského kláštera v Třebnicích u Vratislavi. Po smrti Boleslavově vychovávána dále v klášteře v Doxanech; vrátivši se k otci na dvůr královský do Prahy, žila, zbožně cvičíc se hlavně v pokoře a sebezáporu a prokazujíc hojná dobrodiní chudým. Po smrti otcově r. 1230 za králování jejího bratra V á c l a v a ucházeli se o její ruku sám císař římsko-německý B e d ř i c h II., nejmocnější panovník tehdejší, a J i n d ř i c h III., král anglický. Bratr její stál o to velice, aby sňatkem s císařem zjednala mu mocného spojence. Anežka však, netoužíc po lesku koruny světské, obrátila se k papeži Ř e h o ř i IX., oznamujíc mu, že odhodlala se nevstupovati ve sňatek manželský a prosíc o přimluvu jeho u bratra, které se jí též dostalo. Od té doby zcela se oddala životu ctnostnému a konání dobrých skutků; jejím přičiněním povoláni do Čech

Minoriti a Františkáni, ano vyžádala si od sv. Kláry 5 členek řádu sv. Kláry a vystavěla pro ně kostel a klášter, jenž později dostal jméno po své zakladatelce. Roku 1235 vstoupila sama do kláštera toho a s ní 7 dívek z předních šlechtických rodin českých. Od papeže ustanovena jest abatyší; v pokoře své nechtěla však tak se zváti, přejíc si nazývati se pouze starší sestrou; vykonávajíc nejnižší práce, byla všem příkladem pokory, lásky a poslušnosti. I láska k chudobě ji krásnila: nechtělať od královského bratra ničeho ve prospěch svého kláštera přijmouti, ač často i nejpotřebnějších věcí i jídla se nedostávalo; od toho zván byl klášter Anežčin klášterem chudých panen.

Na osudech vlasti brala živou účast, zvláště když nastávaly časy zlé: byly to vpád divokých Tatarův do Slezska a Moravy, spory mezi králem Václavem a jeho synem Přemyslem Otakarem II. Modlitbou i domluvami u bratra i jeho

syna dovedla odvrátiti zkázu české koruně hrozící a usmířiti rozvaděného otce a syna. Přemysl Otakar II., nastoupiv později vládu, rád radíval se o důležitých věcech státních se svojí zbožnou tetou. Poslední léta jejího života bylo zvl. třeba její pomoci a modlitby. Přišly zlé časy na vlast Českou. Přemysl Otakar II. padl zradou Miloty z Dědic na Moravském poli, koruna česká oloupena o všecky země, v Čechách samých hrozně řádil Ota Braniborský a jeho loupeživé tlupy; k tomu přidružil se hlad a mor; na 620.000 lidí umřelo morem.

Jak asi krvácelo srdce Anežčino, jež národ a vlast tolik milovala! Útrapy tyto zlomily konečně i zdraví a život Anežčin; zemřelať 2. března r. 1282, oplakávána celým nešťastným národem. Smrt její byla však vykoupením pro národ. Její zásluhy a přímlyvy vyprosily mu u Boha lepší časy. Týmž rokem nastala hojná úroda a vlivem císařovým propuštěn ze zajetí

dědic českého trůnu V á c l a v II., jenž pečlivě staral se o zahojení ran své země a brzo přivedl ji k nebývalému rozkvětu a moci.

Pověst svatosti, živená mnohými zázraky, které na přímluvu A n e ž č i n u se udály, šířila se po zemi České a udržela se až do stol. 19., kdy papež P i u s IX. na prosby biskupů a vlivných mužů českých po důkladném vyšetření, jak bývá zvykem, potvrdil úctu blahosl. Anežky, od nepamětných dob v Čechách obvyklou, a dovolil, aby památka její veřejnou bohoslužbou se oslavovala 2. března. Čím větší pohromy hrozí víře a vlasti naší, tím více třeba jest, abychom vyhledávali přímluvy našich sv. patronů a následovali jejich příkladu.

Blahoslavená A n e ž k a, po níž mají jméno naše české panenské jednoty, budiž zvláště uctívána a následována od katolických českých žen. Ona dovedla v těžkých dobách býti těšitelkou a rádkyní našich předků, lidu i králův,

ona dovede i nyní vůdcům i lidu katolickému dodati síly, zmužilosti, rozvahy a rady v těžkých dobách nynějších. Ženy katolické, po příkladu blahosl. Anežky i vy podporujte v boji proti nepřátelům křesťanstva muže naše modlitbou a radou!

Páté jubileum r. 1908 jest 50leté jubileum Zjevení se blahoslavené Marie Panny jako „Neposkvrněného Početí“ v Lourdech, jež stalo se 11. února 1858. Na jeho oslavu vypravěna byla r. 1907 II. česká pout do Lourda slavnostně posvěcena 8. září česká kaple v Růžencové basilice v Lourdech, v níž mosaikovou malbou znázorněno je tajemství růžencové: „který Tě, Panno, na nebe vzíti ráčil“; český nápis hlásá, že malbu tu věnoval „Panně Neposkvrněné národ český“.

Národ český bývá nazýván národem mariánským; zasluhuje

toho plně pro svoji lásku, úctu a příchynost k Rodičce Boží. I když pobloudil za dob husitských ve víře, zachoval si přece úctu k Matce Páně, a když protestantismus počal i tuto ze srdce jeho trhati, tu právě tím více vzplanula úcta ta aspoň v části národa českého, jak vidíme v zakládání Mariánských družin v 16. stol. Za tuto úctu a lásku Maria štědře se odměnila národu našemu. Vítězství na Bílé Hoře, jímž zachráněna víra katolická v Čechách a s ní zachována i řeč česká, připisovali katolíci pomoci Marie Panny, jejíž jméno bylo již válečným heslem a jejíž obraz od protestantů v Strakonících (kde v děkanském kostele chová se dosud jeho kopie) zneuctěný a probodaný nošen byl před bitvou v řadách vojska katolického.

**M a r i a P a n n a n e o p u s t í a n i
v t ě c h t o d o b á c h z l ý c h s v ý c h
v ě r n ý c h Č e c h ů v ; b u d e j i m
b e z p e č n o u z á š t i t o u , n e d á
z a h y n o u t i n á m n i b u d o u c í m !**

A slavíme ještě šesté jubileum r. 1908, památku na onen blahý den, kdy padly okovy, jež pro lid rolnický ukovala, hlavně po válkách husitských, hrabivost pánů. Lid český, jenž před tím vzdoroval celé Evropě, vysílen bojem bratrovražedným, dal se spoutati a pouta ona přitahována vždy těněji, zvláště po válce třicetileté. Tak dvojí poblouzení ve víře (husitství a protestantství) přivedlo na lid náš těžkou porobu — robotu a nevolnictví.

Robota, zejména pak s ní spojené nevolnictví, bylo zařízení tvrdé, nespravedlivé, ukrutné a člověka velice nedůstojné. Kdo byl vázán robotou, musil na ustanovené dni do roka vrchnosti pracovati na poli, v zahradě a jinde, a to buď sám — robota pěší, nebo se svým potahem — robota tažní. Robotou pěší byli vázáni poddaní všichni, robotou tažní ti, kteří potah měli, sedláci. Povinnost robotovati vázala mužské od 18. do 55. roku,

ženské od 17. do 50. dívky konaly službu čelední od 13. roku.

Mnohem potupnější než roboty bylo nevolnictví, které se také jmenovalo poddanství neb člověčenství. Poddaný totiž neměl práva sám o sobě dle svobodné vůle rozhodovati. Nesměl, jak sám za dobré uznal, sňatek manželský uzavřít, kde chtěl se usaditi, dívky své dáti na studie nebo na řemeslo a pod.; nýbrž o tom všem rozhodovala vrchnost.

Když svítala doba nová, lid chtěl zpřetrhati ta pouta potupná, častěji povstával proti pánům, ale pokusy ty se nezdařily. Ani reformy Marie Teresie a císaře Josefa II. nepřinesly mu valného ulehčení, ježto vrchnosti (t. j. majitelé velkostatků) jen liknavě je prováděly, ano docela zmařiti je usilovaly.

Teprvé 7. září r. 1848 na říšském sněmu ve Vídni přijata císařem Ferdinandem Dobrotivým ještě téhož dne

(budiž mu za to vděčná paměť!) p o t v r z e n z á k o n o z r u š e n í r o b o t y a n e v o l n i c t v í.

Naši předkové mnoho vytrpěli nevolnictvím a robotou, mnoho vytrpěli i ti šlechtní lidumilové, kteří o zrušení nevolnictví se přičiňovali. Vzpomínáme letos — v šedesátém roce volnosti — i osvobozených i osvoboditelů s vděčností, děkujeme sv. patronům našim za ochranu národa našeho v dobách tak zlých, děkujeme i Bohu, že na jejich přímluvu zachoval národ náš, že popřál mu těšiti se po 60 let ze svobody a rozvíjeti se a opět zaujmouti čestné místo mezi národy vzdělanými.

K d í k ů m t ě m a b l a h ý m v z p o m í n k á m h o d í s e n e j l é p e s v á t e k s v. V á c l a v a, předního patrona a dědice země české.

S v. V á c l a v jako kníže země České ujímal se lidu od pánů utiskovaného, navštěvoval chatrče chudých poddaných přinášeje jim pomoc a útěchu, vykupoval otroky, pečoval

o všechny ubohé, s v. V á c l a v pro tuto lásku k lidu utlačovanému i trpěl, jsa proto nenáviděn od velmožů, ano on pro tuto činnost ve prospěch poddaných vytrpěl i smrt mučennickou.

S v á t e k s v. V á c l a v a připadá na den 28. září a v témž měsíci, o 3 neděle dříve, je památný den zrušení roboty a nevolnictví lidu rolnického.

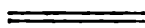
Proto volíme svátek s v a t. V á c l a v a k o s l a v á m z í s k a n é s v o b o d y.

Ale oslavujete památný den tento p a m a t u j m e, že musíme též s k u t k y u k á z a t i, že s v o b o d y t é h o d n i j s m e. Jak daleko ještě toho jsme! Ano jak vlastní naší vinou hrne se na nás n o v é n e v o l n i c t v í. Bratr stojí proti bratru ve vlasti, hledí jej přemoci, zahanbiti, oklamati, jeden marnotratností, druhý požitkářstvím, třetí nedbalostí a pohodlností statek po otcích zděděný obtěžuje dluhy, jež tísní jej více než bývalá robota, jiný zas proti víře a církvi bojuje, je zlehčuje,

nepováživ, že nevěra byla vždy matkou otroctví. Jen v práci, spořivosti, pravém vzdělání a ve víře pravé nalezneme tu tvrz, která uhájí nám svobodu tolika oběťmi před 60 lety dobytou a ve svobodě té kyne nám a národu našemu sláva, síla, blaho a nový rozkvět, o což prosme s v a t. Václava slovy velikého vlastence jesuity Bohuslava Balbína:

„Ty! ó patronův země české nejpřednější a největší, Václave! Vratislavem budíž! a Čechám svým navrať slávu dávnu! Opět na to postavíš nás místo, z něhož vlastní netečností a hříšnou zlobou jiných neb pochlebnictvím mnohých nezaslouženě jsme upadli, abychom nejvěrněji až do skonání sloužili Tobě i víře nejsvětější i králům! Ty národa našeho záštitě a

podporo! Zahyneme-li, Tobě zahyneme! Od nových obyvatelův marně bys očekával pocty té, kterouž Tě země česká od tolika věkův velebí a miluje. Tudíž v pokoře prosíce, toto opakujeme: Nedej zahynouti nám i budoucím! Neráčíš-li snad vyslechnouti synův zvrhlých, slyšiž a vyslyšiž prosby předkův, kteří orodovali za potomstvo své a v nebi na Tebe hledí! Svatý Václave, mučenníku Kristův, jediný dědici země české, oroduj za nás!“

Farář lidumil

Napsala Grossmannová-Brodská.

o víceleté přestávce opět zavítala stará paní kněžna P. na zámek N . . . . ského panství.

Dostavila se zcela neočekávaně. A poněvadž se vědělo, že stará vlídná paní tuze nemiluje zevní okázalosti, zámecké úřednictvo mezi sebou příležitostně si povídalo, že Její Jasnost úmyslně svého příjezdu předem neohlásila, aby se vyhnula slavnostnímu uvítání s nezbytnou slávobránou, hudbou a družičkami, v čemž zámecký pan správce Votýpka se správcem školy Hlaváčkem vždy se horlivě předháněli.

„Jen když je jinak všecko v náležitém pořádku,“ pokyvoval prošedi-

vělou hlavou důchodní Matas, „v hospodářských účtech se paní kněžna vyzná zrovna tak dobře jako nějaký advokát, a u nás na panství, není-li přebytek, tož také schodek nikdy nebývá.“

„Pro pána krále, snad nemyslíte, pane důchodní, že Její Jasnost přijela pouze jen a jen za tou příčinou, aby prozkoumala výnos velkostatku?“ zasmál se veselý hospodářský příručí Jansa.

„To jsem neřekl, ale něco za tím náhlým příjezdem přece vězí,“ stál pan důchodní na svém.

„Každá vrchnost, zvláště vznešené dámy, mívají časem prapodivné rozmary,“ mínil Jansa.

„Snad platí to o jiných, ale naše paní kněžna rozmarnou dámou není. Jen počítejte, co by to bylo stálo jen nás úředníky, kdybychom se byli chystali k nějakému uvítání. Vy mladí svobodní pánové byste si leda tu a tam opatřili z brusů nové bílé rukavice,

nějaký ten klobouk a snad i lakýrky, ale my ženatí byli bychom manželkám i dcerám chtěj nechtěj musili poříditi nové šaty. O to by se naše ženské již samy postaraly, aby ulehčily naší kapse! Snad to paní kněžna věděla a předešla tomu.“

„Ale, ale, pane důchodní, vy takový starý zkušený pán a takto mluvíte!“ s líčeným podivením pronesl správce Votýpka.

„Divím se, že mně spíše nedáváte za pravdu, pane správce,“ namítal důchodní, „vy sám máte tři dcery a jemnostpaní v nejlepších letech je posud k světu, a tak sám můžete nejlépe věděti, co stojí ta ženská zatrolená paráda,“ polo žertem polo doopravdy povídal Matas.

„Inu —“ pan správce rozpačitě podrbl se za uchem, což bylo jeho zvykem, nemohl-li vyvrátiti nějaké námitky, „v něčem máte pravdu, příteli, ale nemyslím, že by naše paní kněžna

šla tak daleko, aby se starala o obleky našich ženských.“

„Ovšem že ne! Ale za to ony tím více samy o sebe se starají. Namluvily by toho člověku plnou hlavu, že je nutno před panstvem se ukázati ve slavnostním úboru, což bylo by pro ně tuze vítanou příležitostí vymámiti nejen na šaty, ale i pěknou sumičku na klobouky, slunečníky a tak všelijaké trety ženské.“

„Hahahaha! To je vidět, pane důchodní, že i vy jste otcem rodiny, když to vše tak dobře znáte!“ hlučně se rozesmál příručí Jansa.

„Jen počkejte, mladý muži, až vy se oženíte, také vás ten věčný smích přejde! Potom, kamarádíčku, nebudete se jako nyní starati pouze o sebe, ale poznáte, co to jest starost o rodinu,“ žertem oplácel důchodní příručímu, na něhož se oči při těchto slovech všech přítomných obrátily. Věděloť se všeobecně, že hezký, svižný Jansa nápadně se otáčí kolem prostřední

správcovy slečny Málinky, a že z toho snad přece něco bude, jakmile obdrží příručí místo pojezdného na sousedním panství, kteréž rovněž náleželo v majetek knížecí rodiny T.

Narážkou důchodního se adjunkt nijak nepohoršil ani nepřišel do rozpaků, poznovu se vesele zasmál a prohodil:

„Kdyby to již raději bylo!“

„Nu, však se těch všelijakých starostí také dočkáte! Ale o to se nyní nejedná. Mluvíme o paní kněžně; mnoho bych za to dal, kdybych věděl, proč jasná paní tak z nenadání sem přijela.“

O panu důchodním se vědělo, že nejslabší stránkou jeho povahy byla veliká zvědavost, proto správce Votýpka, jednak aby se důchodnímu zavděčil, jednak aby ostatnímu úřednictvu dokázal svou převahu, řekl jaksi nedbale:

„Myslím, že jsem tomu přišel na kloub.“

„Vy něco víte, pane správce?! Nuže, ven s tím,“ naléhali druzí.

„Komorná Její Jasnosti, stará Babetta, svěřila mé choti, že paní kněžna hodlá se zde zdržeti přes celé léto až do podzimních honů, kdy sem zavítá jako každoročně také kníže pán. Jeho dceruška, komteska Beata, nějak churaví, i přijede sem v brzku za babičkou, načež na zimu přímo odtud i s knížetem odjedou všichni do Italie.“

„I šlaka,“ podivil se důchodní Matas, „jen aby to s komteskou nebylo zlé! Má-li tu nemoc dědictvím po matce, bylo by to na pováženou; mladá paní kněžna prý zemřela předčasně na plicní chorobu.“

„Hm, povídá se tak, ale kdož to může viděti?! Tak nevypadají souchoťináři, jako vypadala zemřelá mladá kněžna. Však jste ji znali všichni: byla krásná jako obrázek a plna živobytí. Palácové služebnictvo v zámku si povídalo, že prý se utrápila,“ pronesl správce.

„Naše paní kněžna?!“ podivil se a nedočkavě vyhrkl Jansa. „Krásná, bohatá paní, kterou manžel na rukou nosil, nad čím by se mohla trápiti?!“

„Kdož pak ví?“ pokrčil správce rameny. „Není všecko zlato, co se třpytí, a slyšel jsem, že si nebožka našeho knížete vzala jen z přinucení. Jak pro ni truchlil, vidíte z toho, že se již neoženil, ačkoli ty dvě děti byly by matky tehdy velice potřebovaly“.

„Vždyť zde byla babička z otcovy strany.“

„Ano, to bylo pro sirotky štěstím. Syn dosti záhy utěšil se nad ztrátou matky, za to komteska Beata zůstala bledá, smutná i zamlklá.“

„Zdá se býti jakousi výminkou naše komteska. Dívky v jejím věku, sedmnáctileté, bývají mnohem živější a také veselejší, nežli jest ona.“

„Pravda. Člověka srdce bolí, vidí-li jak je bleďká, takřka průhledné pleti, z velikých černých očí jakoby

smutek vyzíral, a usměje-li se přece, je to úsměv spíše bolestný.“

„Ale je k lidem vlídná a přívětivá, zrovna jako stará paní kněžna.“

„To ano. Kéž by se dočkala delšího věku, nežli její matka!“

Tím se rozmluva ukončila a v zámku každý hleděl co možno nejméně hluku nadělati s ohledem na přítomnost vrchnosti. Mužská část úřednictva ani tak nepocítovala přítomnosti kněžniny jako paničky úřednické, z nichž zvláště paní správcová těžce nesla, že na čas přestala býti první osobou v zámku a byla nucena obmezovati svou vládu i své procházky nyní pouze na vyhraženou část parku. Druhou polovinu, zabíhající v mladý březový hájek, upravovali zahradníci k pobytu komtesčinu. Vyměřovaly se v houštinách točité pěšinky a sypaly žlutým pískem, stavěly vzdušné besídky, v nichž bělaly se stolky i lavičky z březového dříví. Pomocí velikých

kapradin, jahodin i jiného lesního kvítí zřizována půvabná zákoutí, kde by se snivá mysl mladé dívky mohla o samotě pokochati krásou přírody. Také na zámku se činily horlivé přípravy ku přijetí jediné dcery panujícího knížete.

Povolání z města čalouníci proměňovali komnatky určené pro Beatu v čarovně krásný útulek. Paničky i dcery úředníků tajně se chodily dívat, jak byly stěny potahovány bleděmodrou hedvábnou látkou, jak všude na bílém nábytku leskly se umělé, zlatem vykládané ozdoby. Nad bílým, z krajek a hedvábí jakoby nadýchaným lůžkem zavěšen pouze jeden veliký, překrásný obraz Anděla Strážného, a od umělecky vykládaného stropu visela nádherná lampa z modře kaleného drahého skla, posázená stříbrnými hvězdami. Kromě lůžka a pohovky ve spacím pokojíku nalézalo se tam pouze ještě klekátko, bleděmodrým aksamitem potažené; nad

ním na stěně zavěšen byl ze slonové kosti vyřezávaný kříž se Spasitelem.

Všecko zde, ač bylo drahocenné, vynikalo jednoduchostí a vkusem, a snad proto zdálo se vše zámeckým paničkám i slečinkám příliš jednotvárné i smutné. Toliko správcova Málinka se upřímně všemu obdivovala, jsouc vůbec dívkou tichou, milou a skromnou, na rozdíl od obou sester svých, s nimiž hrdá, ctižádostivá matka měla zvláštní plány. A také se vědělo, jak paní správcová příliš známosti Málčině s Jansou nepřeje, ale poněvadž nákladný život u správců stál mnoho peněz a dcery na velká věna nemohly počítati, mlčky, ač nerada, trpěla hrdá matka ucházení se příručího o Málinku, utěšujíc se tím, že Jansa by později vlivem tchánovým v úřadu značně postupoval.

Asi čtvrtého dne po příjezdu paní kněžny, komorná Babetta urovnávala v pokojíku uchystaném pro Beatu krajkové záclony; s povděkem přijala

nabídnutí správcovic Málinky, že jí pomůže. Živě se při tom obě rozhovořily. Babetta pravila:

„Jak to zde všechno kolem vidíte, slečinko, právě tak má to zařízené naše slečna doma v paláci.“

„Ah, tam to musí býti krásné,“ řekla Málinka, „otec tam byl již několikráte a pravil, že je to veliká budova, zařízená uvnitř s pravou královskou nádherou.“

„Jenže v nádherných komnatách vždy nesídlí štěstí a spokojenost,“ skoro jako sama k sobě řekla Babetta, hlasitě dodávajíc:

„Ovšem také u nás v paláci máme velikou krásnou zahradu, ale je to přece jen ve velkém městě, kde je za léta nezdravý, dusný vzduch; zdejší okolí bude na zdraví slečnino blahodárně působiti.“

„Je milostivá slečna skutečně churava?“ tázala se Málinka s živým účastenstvím.

☞ Komorná lehce pokrčila rameny, načež pravila s jistou zdrželivostí:

„Milostivá komteska je v letech, kdy se ustaluje lidská povaha, a teprve později se ukáže, zvítězí-li zdravá mladost či ten smutek její mysl právě obestírající.“

Málinka vycítila, že Babetta nerada o této věci hovoří, i obrátila řeč jinam.

„Jaký to zde bude rozkošný útulek, až všude rozestavíme kytice bílých konvalinek. Zámecký zahradník jen k vůli slečně mnoho jich pěstuje.“

„Ano, komteska velice miluje květiny,“ svědčila komorná, „v tom se srovnává s vámi, Málinko; vy také denně nosíte kytici za pasem nebo na živůtku připatou, nebo aspoň jednotlivý kvítek si vetknete do vlasů, zajisté máte dobré oko u zahradníka?“

„To ne,“ zasmála se Málinka, „ty květinky mi denně nosí náš příručí, pan Jansa“; sotva to dořekla, pod pátravým zrakem stařeny zarděla se jako planý mák.

„No, no, Málinko, jaké pak rozpaky. Pan Jansa je hodný člověk a vy jste také světu podobna, a proč by Pán Bůh nedal hodným lidem na světě štěstí?“ chlácholila Babetta zmatenou dívku.

Žádná nepozorovala, že do vedlejšího pokoje, kam byly otevřeny dveře, vešla paní kněžna.

Málinka, která vycítila, že s ní starěna upřímně smýšlí, v náhlém návalu důvěry se svěřovala:

„Tatínek říká, že jsme oba mladí a můžeme čekat; jsem s tím srozuměna i takto mně doma pranic neschází. Ale komteska Beata prý má jakýsi zármutek, mnoho bych za to dala, kdybych milostivé slečně mohla pomoci.“

„Odkud to víte?“

„Zde v zámku všeobecně se o tom povídá.“

„Hm, lidské řeči! Ale pozoruji, že jste upřímná duše, Málinko, a přimluvím se u paní kněžny, abyste mohla býti slečninou společnicí. Až

posud byla jí bývalá stará kojná a mládí spíše se k sobě hodí.“

Stařena po té ukončivši práci, odešla, následovaná dívkou. Ve vedlejší komnatě stará paní kněžna po jejich odchodu bílou rukou přetřela si čelo, jakoby zaplašiti chtěla temný na něm mráček, a hluboce si vzdychla. Nezahlobala se však na dlouho do trudných myšlenek. Zazvonila na sluhu a přikázala, aby se dostavil správce Votýpka.

S hlubokou poklonou vešel správce ke své velitelce. Kněžna mu vlídně kynula:

„Povolala jsem vás za zcela soukromou záležitostí, pane správce; hodlám se vás otázati na pana faráře Myslíka. Podivno, že zde na zámku posud nebyl.“

„Vaše Jasnost ráčí se dotýkati věci, o níž i já právě se hodlal zmíniti. Panu faráři bránila choroba ihned se dostaviti k uvítání milostivé vrchnosti. Doufal stále, že bude mu lépe, ale

dnes byl zde posel s omluvou, že pan farář posud upoután je na lůžko.

„Churaví již dlouho?“

„Něco přes týden.“

„Dobře. Poručte zapřáhnouti, dojedu sama do fary.“

Správce se uklonil a měl se k odchodu. Kněžna poznovu jinak se rozhodla a poroučela:

„Nedávejte zapřáhati! Tu půlhodinky cesty učiním si procházkou, a bude mně milo, doprovodí-li mě vaše dceruška Málka.“

„Jak Vaše Jasnost poroučí.“

„Vyjdeme hned po poledni, asi za tři hodiny.“

Správce odešel a paní kněžna poznovu sejdouc do parku, v hlubokém zamyšlení procházela odlehlými pěšinami.

Nepříliš velká obec N. byla od zámku vzdálena něco přes půl hodiny a vedla tam pěkně upravená cesta, táhnoucí se dílem mohutným lipovým stromořadím, dílem mladým lesíkem,

kde zvláště za jara i v létě bylo milo pobýti. Zde byly též oblíbené každodenní procházky pana faráře Myslíka, pokud ho choroba na lůžko neupoutala.

Naproti úhlednému kostelíku, obehnanému bílou hřbitovní zdí, hned na konci rozlehlé návsi, stála fara, jednopatrové, starobylé stavení, se špičatou, šindelovou, stářím zčernalou střechou, ale pěkně obílené zdi, obrostlé hustou révou a za čistými okénky bělostné záclony, spolu s malou květinovou zahrádkou, obehnanou zeleně natřeným plotem — to vše poskytovalo rozkošný obrázek. Jakoby se zde každému na mysl tlačilo vědomí, že zde, pod touto střechou, jen dobří lidé přebývají a přes práh do útulného staveníčka že nemá přístupu žádná lidská zloba ani nepřízeň.

A skutečně málo kdo, poměrů na zdejším panství neznalý, byl by uvěřil, že na této chudé venkovské farce žije muž, který mohl zaujímati

největší duchovní hodnosti, jemuž snad i biskupská stolice byla by se stala přístupnou, kdyby on ve své bezpříkladné skromnosti a lásce ke svým osadníkům sám nebýval odmítal zasloužené pocty a vyznamenání, jimiž ho obmýšleli nadřízené úřady i jeho patron kníže P.

☞ Již to bylo samo o sobě překvapující, že farář na odlehlé venkovské osadě byl dvojnásobným doktorem. Odbyl za mládí bohosloveckou i lékařskou fakultu, načež jako mladý doktor bohosloví stal se vychovatelem v rodině knížat P., kdež mu byl svěřen dvanáctiletý tehdy princ Karel Josef, nynější panující kníže.

☞ Po celou řadu roků byl mladý kněz Myslík nejen svědomitým učitelem, ale také rádcem a přítelem mladého knížete, jehož bujná, nezkrocená povaha pouze zásluhou moudrého a laskavého vychovatele neoctla se na scestí; a bylo pouze zásluhou nynějšího faráře, že osadníci své vrchnosti

jen žehnali. Když po smrti otcově kníže Karel Josef ujal se vlády, stal se velebný pán Myslík zprvu zámeckým kaplanem, načež po čase na vlastní žádost udělena mu fara v N. Zde působil téměř sedmdesátiletý kmet již přes pětatřicet roků, jsa osadníkům nejen duchovním vůdcem, ale i tělesným lékařem.

Vlivem mocného, bohatého knížete, dřívějšího odchovance, mohl dnes býti již vysokým hodnostářem, ale na veškeré takové nabídky míval šlechtný kněz pouze tuto odpověď:

„Nikoli, nepůjdu ze své tiché fary, nepůjdu od svých osadníků, z nichž někteří až do třetího kolena jsou mými duchovními dětmi. Co potřebuji, to mám a netoužím po světské oslavě.“

„Ale mohl byste, důstojný pane, své obsáhlé vědomosti také jinak ještě uplatňovati na prospěch lidstva,“ namítal knížecí příznivec.

„Mně úplně postačí, mohu-li prospěšně působiti i zde, mezi prostým, venkovským lidem.“

„Zvýšenými příjmy mohl byste podporovati lidumilné i jiné podniky.“

„To také činím dle možnosti.“

„Ale vaší osvícené učenosti je škoda sem do venkovského zákoutí.“

„Tak nemluvte, pane kníže. Čím jsem před Bohem víc, než každý jiný smrtelník? Skrovné příjmy postačí mým skromným potřebám a o přebytek výslužného, jehož od vás požívám, ještě se mohu děliti se svými chudými. Jsem zde úplně spokojen a více si nežádám.“

Přestali tudíž na kněze naléhati a on se věnoval cele svému duchovnímu úřadu i léčení nemocných, jimž bezplatně radu i léky poskytoval; žil mezi svými knihami, květinami a lidmi, požívaje pověsti vzorného kněze i nejšlechetnějšího lidumila.

Skrovné hospodářství vedla na faře obstarožná Verunka, jakási vzdálená

příbuzná páně farářova; i ona velice byla oblíbena nejen mezi osadníky, ale vůbec po celém okolí, berouc rovněž jako pan farář účast na osudech osadníků a poskytujíc útěchy i pomoci, kdekoli třeba bylo.

Takový byl pan farář Myslík i jeho okolí.

A sem k němu do fary zmíněného dne v průvodu správcovy dcerušky, přicházela stará paní kněžna.

Verunka, která právě v síni cosi šukala, div nevykřikla leknutím, spatřivši vstupující kněžnu. Vzpamatovala se teprve vlídnou otázkou:

„Jak se vede důstojnému pánovi?“

„Ach, Jasnosti, je to ta dávná nemoc, záducha, a připojily se k tomu ještě bolesti revmatické. Velebníček mnoho trpí, jinak byl by se již dostavil na zámek k uvítání jasné paní kněžny,“ vykládala Verunka, provázejíc vznešenou návštěvu do hořejšího poschodí.

Po schodech, jako křída do běla vydrhnutých, světlou chodbou vešly do

malého pokojíka, a kněžna se zarazila, vidouc podél stěny na lavici a židlici seděti několik venkovských osob, dle všeho chorých, jak bylo patrné na jejich vzezření. Verunka si pospíšila s vysvětlením:

„Jsou to nemocní, pacienti páně farářovi.“

„Vždyť on je sám nemocen,“ vece kněžna.

„A přece se nijak nešetří. Zarmoutila bych ho k smrti, kdybych těm lidem zabránila k němu přístupu; říkává, kdo z daleka přijde k němu o pomoc, že nezaslouží odmínutí své důvěry. Vaše Jasnost by učinila dobrý skutek, kdyby velebníčkovu ráčila domluviti, aby také na sebe více pamatoval.“

Kněžna souhlasně kývla hlavou, ale nežli mohla promluviti, vyšly z vedlejší místnosti dvě osoby — matka s chorým synkem. Žena, patrně chudá dělnice, zavazovala do cípku šatu ob-

držený peníz a hoch nesl láhvičku mediciny.

Hned po té vešla kněžna do prostého příbytku, kde ve staré kožené lenošce, se všech stran obložen poduškami, seděl pan farář Myslík.

„Jasnosti,“ zvolal potěšený kmet, „jaká to radost viděti vznešenou paní kněžnu pod prostou střechou mého příbytku.“

„Však vy, důstojný pane, kdybyste mohl, jistě byste byl již do zámku pospíšil.“

„Ano, ale nemoc nedá si poroučeti.“

„Vím,“ usmála se kněžna, „za to vy poroučíte nemoci jiných, ačkoli, jak pozoruji, sám velice trpíte. Vám je především třeba klidu, odpočinku a vynasnažíme se vám ulehčiti.“

„Jsem Vaší Jasnosti vděčen za dobrou vůli, ale postačí mi úplně, když urozený pan patron postaral se mně o zástupce v duchovním úřadě po čas mé nemoci. Mám zde výpomocnou sílu,

mladého kaplana, a již to jest pro mě nemalou výhodou.“

„A přece se nešetříte!“

„Já bych —“ kněz nedořekl — prudký nával kašle otřásl vetším tělem. Kněžna poodstoupila k oknu, zatím co Verunka obírala se nemocným. Konečně kašel ustal, a kněžna usadivši se poblíže chorého, řekla:

„Vám by prospěl pobyt někde v lázních.“

„K tomu jsem již příliš stár a nikde bych nevykl. Připadal bych si jako strom z půdy vytrhnutý. Moje choroba přivoděna věkem a proti tomu není léku. Jako lékař vím, že ten záchvat opět pomine, jsem již na cestě k ozdravení —“

„Které sám protahujete péčí o jiné lidi.“

„Považuji za hřích zklamati důvěru někoho, a co jest utrpení jednotlivce oproti bolestem četných lidí? Moha pomoci, nesmím dbáti o sebe.“

„Jako vždycky,“ usmála se kněžna. „Býval jste i dříve takový. Toliko vašemu šlechtnému sebeobětování děkuji, že můj syn se nestal krutým sobcem, jak se podobalo. Přece na něho působil váš příklad, pane faráři. Toho vám nikdy nezapomenu,“

„Vaše Jasnost zahrnuje mne nezaslouženou dobrotou!“

„Nikoli. Vidím ve Vás toliko přítele naší rodiny, k němuž i já o pomoc i útěchu dnes přicházím. Vidím, že jste churav, je Vám třeba klidu, ale úzkost o moji vnučku mě omlouvá, přicházím-li v nevhodnou chvíli.“

Mezitím k pokynutí farářovu Verunka se tiše odstranila a farář řekl:

„Račič Vaše Jasnost mluvit, poslouchám.“

„Moje vnučka Beata činí velikou starost mně i svému otci. Ubohá dívka něčím velice trpí, ale podobá se, že trpí spíše duševně. Proti nám příliš veškeré svojí lásce jest uzavřena. Vy jste vychoval jejího otce, její rodiče

oddával, Beatě udělil křest svatý, ona Vás velice ctí a miluje, důstojný pane. Promluvte s ní, uzdravte její mysl a srdce, a já po celý život budu Vám žehnati.“

Slzy zaplavily oči kněžniny, když nyní s prosebným pohledem ujala do obou rukou vetchou, třesoucí se ruku knězovu.

„Učiním dle přání Vaší Jasnosti. Kdy mohl bych promluvit s komteskou?“

„Za dvě za tři dny očekáváme Beatu na zámek, do té doby budou skončeny všechny přípravy.“

„Doufám v Boha, že i mně bude do té doby lépe.“

„Pošlu Vám sem svou vnučku; nemohu připustiti, abyste jízdou na zámek na zdraví snad si uškodil,“ řekla kněžna, zvedajíc se k odchodu.

Před stavením přidružila se k ní opět Málinka, která zatím s Verunkou v zahrádce rozmlouvala, a nyní po-

dávala paní kněžně vkusně uvitou kytici.

Pozorovala dívka, že jasná paní vrací se mnohem klidnější, jakoby potěšena; stín smutku, který prve tvář kněžninu obestíral, zmizel. Tomu se správčova dcera mnoho nedivila, vědouc z vlastní zkušenosti, jak styk s velebným kmetem bývá pro každého pouze útěchou a povznesením.

Při rozchodu i pro Málunku měla kněžna vlídné slovo, řkouc:

„Budete společníci komtesky Beaty, milé dítě, a co se týče pana Jansy, postarám se, aby záhy dosáhl zabezpečeného postavení.“

Všecka potěšená Málinka téhož večera ukládala se na lůžko, neopomenuvši do své modlitby uzavřítí také dobrotivou paní a její vnučku.

Během následujících tří dnů komteska také skutečně na zámek přijela, laskavá a vlídná jako jindy, za to mnohem smutnější. Paní kněžna s radostí slyšela, když po nutném odpo-

činku po cestě, hned příštího dne vyslovila Beata přání, že si zajde k panu faráři Myslíkovi. Vzala s sebou Babettu, o níž dalo se předpokládati, že s farskou hospodyní v její světnici jako obyčejně se zapovídá, zapomínajíc všeho kolem sebe.

Správně soudil pan farář; po užití utišujícího léku bylo mu dnes mnohem lépe a při vstupu Beatině učinil dokonce pokus, jakoby chtěl z lenošky povstati a pokročiti dívce naproti. Hodlajíc tomu předejít, rychle pokročila ke knězi, usednouc na nízkou stoličku u jeho nohou.

„Co činíte, milostivá komtesko? Tam není Vaše místo.“

„Nechte mne zde, důstojný pane, blaze je mně ve Vaší přítomnosti, a prosím, nenazývejte mě jinak nežli Beatou. Jak šťastna jsem byla tehdy, jsouc ještě dítětem a nevědouc o výsadách šlechtických.“

„Jak pozoruji, jste nad míru roztrpčena i rozčilena, slečno Beato,“ řekl

kněz a zkušeným hmatem lékaře nenápadně zkoumal tepnu dívčinu.

„Právě proto k Vám přicházím, důstojný pane.“

„Tož mluvte jen bez obalu.“

Beatin bledý obličej zarděl se do tmava, potom dívka ještě více zbledla, na okamžik skryla hlavu do dlaní, ale pak odhodlaně vzhledla a se rtů splynula jí úpěnlivá otázka:

„Důstojný pane, rcete, jakou smrtí zemřela moje nebožka matka?“

Překvapený kněz odvětil:

„Za jakou příčinou se tak tážete, slečno Beato?“

Laskavému zvuku jeho hlasu dívka neodolala, sklonivši čelo na postranní opěradlo pohovky, rozeštkala se, až celé její útlé tělo prudce se otřásalo.

Vážně a mlčky patřil kněz na dívku, podobající se žalostně zlomené lilii, a teprve, když se poněkud upokojila, poznovu řekl:

„K čemu ta otázka, slečno Beato?“

„Oh, důstojný pane, kdybyste znal kdybyste věděl, co již po léta otravuje moji mysl!“

„Snad podaří se mi naleznouti útěchu, až zvím příčinu Vašeho žalu.“

„Proto, právě jedině proto sem přicházím. Vím dobře, že Vy jediný, důstojný pane, povíte mi čistou svatou pravdu.“

„To přikazuje mi duchovní povinnost.“

„Tož na své dobré svědomí mně odpovězte, jakým způsobem moje matka tak předčasně zemřela?“

„Odpovědi na to Vám neodepru, komtesko, ale rád bych poznal příčinu, která Vás k tomu vede,“ mírně pronesl kněz.

„Máte k tomu plné právo, důstojný pane. A snad i mně se ulehčí, svěřím-li se Vám, co mne neustále rmoutí.“

Po krátké pomlčce Beata odhodlaně řekla:

„Budu mluvit přímo a bez okolků. Vám zde svěřím, co nikomu na světě

bych se říci neodvážila. Vždyť se jedná o pokoj i klid celého mého života.“

„Nerozčilujte se ještě více, slečno Beato,“ pravice knězova spočinula na skloněné hlavě dívčině. Jakoby uspokojena tím dotekem, komteska řekla:

„Je tomu bezmála šest roků, byla jsem dítětem sotva jedenáctiletým, když já i bratr byli jsme s babičkou v jakési společnosti. Pobíhala jsem s ostatními dětmi v zahradě a tam v osudné chvílce proti své vůli vyslechla jsem v úkrytu rozmluvu několika dam, bavících se v besídce hovorem. Povídaly si také o naší rodině, a tu jedna dáma tázala se hostitelky, je-li pravda, že moje matka zemřela otravou. Byla jsem jako ohromena nad tím, co jsem dále zaslechla. Dámy si tajemně sdělovaly, že se povídá, jak prý matka, trápená vědomím dědičné choroby plicní, která i na nás děti zajisté přešla, sama ukončila násilně svůj život. Ale jiná suchá a nepříjemně

vypadající dáma pravila, že asi bude spíše pravdou domněnka, že matka byla někým se světa sprovozena.“

Beata umlkla a úzkostlivě se zadívala na kněze.

Ale pan farář odvětil s mírným úsměvem:

„A Vy jste věřila planým řečem, jakými zahálčivé ženy si ukracují dlouhou chvíli?“

„Ach, neblahá ta slova příliš pevně utkvěla v mé paměti. A tím hlouběji zažírala se mně do srdce, čím více jsem se přemlouvala k chladné úvaze. Rostlo to se mnou a neblahá ta chvíle zanechala ve mně utkvělou myšlenku. Bylo-li na těch řečech část pravdy, neusmrtila-li se matinka sama, děsilo mě jiné podezření — neuspíšil-li snad smrt matčinu — můj otec.“

„Nebohé dítě, do jak hrozného zmatku Vás zavedla Vaše živá a vznětlivá obrazotvornost! Jste ve věku, kdy u dospívajících dívek mění se celá přirozenost a povaha a předráž-

dění myslí již samo sebou se dostavuje. Tu pak není divu, byla-li jste duševně i tělesně sklíčena.“

„Nyní pochopíte, důstojný pane, proč jsem se svým zármutkem nikomu svěřiti se nemohla i nechtěla. Pomyšlení, že otec, jehož tak miluji, byl by schopen takového skutku, div o rozum mne nepřipravilo,“ zalkala dívka.

S laskavou přísností povznesl kněz svého hlasu:

„Co Vás k tomuto děsnému podezření opravňovalo?“

„Okolnost, že od smrti matčiny nás otec velice zanedbával, vyhýbal se domovu i rodině a jen jakoby z přinucení se o mě i o bratra staral.“

„Poněvadž nemohl zapomenouti na Vaši paní matku, po níž až dosud truchlí,“ řekl vážně kněz; „bez důvodu křivdíte otci a ničíte své zdraví hříšnou domněnkou. Vy nezkušené dítě jistě zcela jinak vyložila jste si slova osob dospělých.“

„Kéž by tomu tak bylo!“

„Vaše paní matka zemřela na prudký zánět plic, který si přivodila nachlazením cestou z jakési zábavy. Já sám léčil jsem mladou paní kněžnu po čas její nemoci. Zamlklost vašeho otce pochází z výčitek, které on sám v duchu si činí, že ve všem povoloval rozmarům mladé choti, toužící po zábavách. Není v těchto mých slovech nijaká výtka. Upokojte se, komtesko, nejste nijakou chorobou dědičně zatížena ani nemusíte otcí odpírati povinné úcty. Jest sice pravda, že mladá paní kněžna, Vaše matka, jen z přinucení se provdala, ale hned po narození Vašeho bratra zavládla mezi Vašimi rodiči utěšená shoda, až nelítostná smrt přetrhala ty utěšené svazky rodinné. Jste spokojena s tímto vysvětlením?“

„Úplně, a děkuji Vám za ta slova, důstojný pane!“ Beata povstala a s patrným ulehčením si oddychla. Chmura zmizela s jejího čela a oči po dlouhé době opět jasněji prohlédly.

„Svěřila jsem se Vám jako svému zpovědníku, důstojný pane. Doufám, že naši rozmluvu u sebe ponecháte.“

„Toť se rozumí samo sebou.“

Jak se podivila i zaradovala stará paní kněžna, když Beata následující dny takřka zázrakem okřívávala, když ta nepřirozená u mladé dívky zasmušilost ustupovala klidné veselosti, ba i rozesmáti se s Málinkou o závod komteska chvílemi dovedla. — — —

„To tak blahodárně působí ten čistý zdravý vzduch i krásné okolí,“ mínila Babetta, ale paní kněžna správně soudila, že je to asi zásluhou páně farářovou, v čemž ji utvrzovala okolnost, že Beata vždy všecka rozradostněna spěchávala velebnému stařečkovi naproti, když po několika týdnech byl tak dalece uzdraven, že v průvodu kaplanově mohl do zámku docházeti.

Během léta se na zámku vše utěšeně změnilo, a když počátkem jeseně panující kníže sem zavítal, jak

radostně byl překvapen, že z bleďičké zádumčivé jeho dcery jedinačky stala se zdravím i veselou myslí kypící krasavice.

Objímaje Beatu, pravil:

„Dítě, dítě, skoro tě ani nepoznávám.“

Dívka se vroucně k otci přitulila, v duchu jej odprošujíc za dřívější své podezření a kníže při nejbližším setkání s knězem pravil vřele:

„Zajisté jen Vaší zásluhou byla mně dceruška poznovu darována.“

„Vaše Jasnost přičítá mně nezaslouženou zásluhu.“

„Nikoli, pane faráři. Zním velikou Vaši skromnost, leč přece doufám, že neodmítnete, čím bych Vám projevily svůj vděk. Nuže mluvte, způsobíte mně takto jen radost,“ naléhal kníže.

„Vaše Jasnost se o mě již tak dobrotivě postarala, že nezbývá mně nijakého osobního přání. Ale za své osadníky bych prosil, aby těm nejchudším bylo dovoleno v létě choditi do

lesů na houby, na jahody i maliny. Též suché klestí aby směli na zimu si sbírat, což jim správou lesního úřadu před léty bylo zakázáno.“

„Dobře, na Vaše přání se ten zákaz odvolá.“

„Bůh bude štědrým odplatitelem za ty nebožáky.“

„Abych si té odplaty zasloužil, dám opravit Váš kostel a zřídíme útulek i nemocnici pro chudé osadníky v N. Jste spokojen, pane faráři?“

Ale pan farář nebyl mocen slova a jen zamlžený jeho zrak a vřelý stisk ruky svědčil, jak se raduje ze šlechtnosti svého odchovance.

Hlučno a veselo bývalo nyní na zámku, kde se sjížděla lovecká pestrá družina. Šlechtici i okolní statkáři nalézali zde vždy vlídné přijetí - i ve staré paní kněžně štědrou hostitelku, neboť stará dáma takřka omládlá nad šťastnou přeměnou své vnučky.

Co toho bylo příčinou, babička ani otec Beatin nepátrali; postačilo jim vědomí, že jejich miláček utěšenějším životu byl navrácen působením šlechtného kněze.

Dle původního plánu vrchnost také skutečně odjela na zimu do Italie. Po návratu komteska Beata ještě schválně dojela na zámek, aby svou přítomností poctila sňatek správcovic Málinky s panem pojezdným Jansou, jenž každého tehdy ujišťoval, že je tak šťasten, jakoby se octl na kraji nebe.

Oddavky vykonal staříčkový pan farář Myslík a měl k snoubencům tak dojemnou řeč, že všichni přítomní oslzeleli.

Nahoře v oratoři klečela komteska Beata a vroucně se modlila, aby Bůh ještě dlouhá léta zachoval staříčkého kněze ku prospěchu a pro blaho jeho osadníků.

Nákladem České sekce diecézního komitétu v Č. Budejovicích vyšlo:

Zbrojnice katolická I. (Vyvrácení námitek proti víře.) Třetí opravené vydání. Cena 20 h, poštou 25 h. Při odebrání 10 exemplářů posílá se vyplaceně.

Zbrojnice katolická II. Zpráva o sjezdu katolíků jihočeských. Cena 20 h, poštou 25 h. Při odebrání 10 ex. posílá se franko.

Zbrojnice katolická III. Může-li katolický rolník býti členem strany agrární? Cena jako u II.

Šest jubilejí v roce 1908. Farář lidumil
Cena jako u Zbrojnice II. S 2 obrázky.

Bojem k vítězství. Cena jako u Zbrojnice II. S 1 obrázkem.

První moravská lidová pout do Sv. Země.
Cena 40 hal., poštou 50 h, při větších objednávkách 40 h poštou.

Klášterní zločiny ve světle pravdy. Odpověd na neomalené útoky nepřátel církve. Cena 4 h, poštou 7 h. Při odebrání 10 ex. posílá se franko s nádavkem 1 ex.

Kladivo na socialisty. Může-li živnostník, Čech a katolík býti členem strany sociálně-demokratické? Brožurka o 32 str. Cena 6 hal., poštou 9 h. Při odebrání 10 exemplářů dává se jeden nádavkem a objednávka se zašle franko.

Bič na socialisty. Může-li rolník, Čech a katolík býti členem strany soc.-demokratické? Cena jako u Kladiva.

Pěst na socialisty. Může-li dělník, Čech a katolík býti členem strany soc.-demokratické? Cena jako u Kladiva.

Pohlednice s podobiznou nejdůstojnějšího pana biskupa Msgr. Jos. A. Hůlky. Cena 8 h (posílá se nejméně 10 kusů franko).

Sedmero panenských P. Sepsal J. Janda. Druhé vydání. Cena 50 h, poštou 60 h.

Šest jubilejí v roce 1908. Cena 6 h, poštou 9 h; při odebrání 10 exempl. dává se jeden nádavkem a pošlou se franko.

„**Anežka**“, časopis pro křesťanské panny.
„**Ludmila**“, časopis pro křesťanské matky,
„**Václav**“, časopis pro křesťanské jinochy
a muže.

Každý z těchto 3 časopisů vychází měsíčně
a stojí ročně jen 2 K poštou.

„**Hlas lidu**“, ilustrovaný dvojtýdenník
v Ces. Budějovicích. Předplatné ročně K 8.—.

Kdo rozšiřovati chce kalendář „**VZKŘÍŠENÍ**“
nebo jiné spisy námi vydané, učiní nejlépe,
když si od odběratele dá vystaviti lístek násle-
dujícího znění: **Žádám Vás, abyste mi objednal**
pod společnou adresou následující spisy: (Vypíše,
co chce odebírat.)

V ....., dne

Podpis:

Kupujte jedině tyto zápalky!

Objednávky ve velkém [vyřizuje] **Česká**
sirkárna nebo **Česká sekce diecévního**
komitétu v Č. Budějovicích.